

Thiết kế mô hình tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh ở các trường tiểu học công lập trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh

Lê Thị Thanh Thủy*

*Khoa Giáo dục tiểu học, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

Received: 13/43/2024; Accepted: 26/04/2024; Published: 05/05/2024

Abstract: In the past 10 years, public primary schools in Ho Chi Minh City have paid attention to innovating the deployment of educational activities through the deployment of experiential activities and achieved some positive results. However, there are still many limitations and problems and has not achieved the desired effect. Therefore, the article designs three models of deploying experiential activities (humanitarian activities, public service activities, club activities) to improve the effectiveness of deploying experiential activities for students at public primary schools in Ho Chi Minh City.

Keywords: Deployment, experiential activities, public primary school, Ho Chi Minh City.

1. Đặt vấn đề

Chương trình giáo dục phổ thông (CTGDPT) 2018 ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018) đặt ra yêu cầu phát triển phẩm chất, năng lực người học, trong đó có nêu: “Chương trình giáo dục tiểu học (TH) giúp học sinh (HS) hình thành và phát triển những yếu tố căn bản đặt nền móng cho sự phát triển hài hoà về thể chất và tinh thần, phẩm chất và năng lực; định hướng chính vào giáo dục về giá trị bản thân, gia đình, cộng đồng và những thói quen, nền nếp cần thiết trong học tập và sinh hoạt”. Tuy nhiên, năng lực chỉ có thể được hình thành, phát triển thông qua hoạt động và giáo dục. Vì vậy, để giúp HS phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực, bên cạnh việc đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp dạy học, cần tạo môi trường để người học trải nghiệm, sáng tạo.

Trong khoảng 10 năm trở lại đây, các trường tiểu học (TH) công lập trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh đã chú trọng đổi mới tổ chức hoạt động giáo dục trong nhà trường TH thông qua tổ chức các hoạt động trải nghiệm (HĐTN) và đạt được một số kết quả nhất định: Nhận thức của giáo viên (GV) về mục tiêu chung của tổ chức HĐTN cho HS là tương đối tốt; Mức độ thực hiện nội dung tổ chức HĐTN cho HS có sự tương xứng với thời lượng phân bổ; Quan tâm thực hiện đa dạng các phương thức tổ chức HĐTN cho HS; Thiết bị hỗ trợ tổ chức HĐTN cho HS được trang bị khá đầy đủ, đáp ứng được các yêu cầu cơ bản của quá trình tổ chức; Mức độ thực hiện các nội dung công tác đánh giá kết quả tổ chức HĐTN cho HS là

thường xuyên.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, thực tiễn cho thấy quá trình tổ chức HĐTN cho HS ở các trường TH công lập trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh vẫn còn tồn tại những khó khăn, vướng mắc: thời lượng dành cho HĐTN chưa cân đối so với yêu cầu của CTGDPT và so với các hoạt động giáo dục khác; mục tiêu HĐTN còn thuần túy mang tính giải trí, chưa tập trung phát triển năng lực HS; các nội dung, hình thức, phương pháp tổ chức còn đơn giản, chưa đa dạng...

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mô hình hoạt động nhân đạo

Hoạt động nhân đạo là hoạt động tác động đến trái tim, tình cảm, sự đồng cảm, thấu hiểu và chia sẻ của HS trước những con người có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn để kịp thời giúp đỡ họ từng bước khắc phục khó khăn, ổn định cuộc sống, vươn lên hòa nhập với cộng đồng; giúp các em HS được chia sẻ những suy nghĩ, tình cảm và giá trị vật chất của mình với những thành viên trong cộng đồng, giúp các em biết quan tâm hơn đến những người xung quanh. Hoạt động nhân đạo đã góp phần giáo dục HS các tính cách có giá trị cốt lõi của cuộc sống như: tiết kiệm, tôn trọng, chia sẻ, cảm thông, yêu thương, trách nhiệm, hạnh phúc...

Thiết kế mô hình hoạt động nhân đạo:

Bước 1. Xác định nhu cầu tổ chức hoạt động nhân đạo: HS thuộc hộ nghèo, HS có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn, HS nghèo bị bệnh bẩm sinh, HS ở vùng sâu, vùng xa... đang cần tiền để mua sắm lương thực, đồ dùng thiết yếu trang trải cuộc sống...

Bước 2. Đặt tên cho hoạt động nhân đạo: Đặt tên với các chủ đề gây ấn tượng, dễ nhớ và lôi cuốn HS tham gia, như: “Con lợn đất giúp bạn”, “Áo ấm tặng bạn”, “Hũ gạo tình thương”...

Bước 3. Xác định mục tiêu của hoạt động nhân đạo: Nhằm giáo dục lòng nhân ái, tình người, tính hướng thiện cho các em HS; xây dựng tinh thần trách nhiệm cộng đồng “thương người như thể thương thân” của dân tộc Việt Nam bằng những hoạt động cụ thể, thiết thực, phát triển toàn diện nhân cách cho HS.

Bước 4. Xác định nội dung và hình thức của hoạt động nhân đạo: Nội dung hoạt động nhân đạo cần được xác định một cách đầy đủ, rõ ràng, mang tính giáo dục cao. Trên cơ sở các nội dung cần thực hiện sẽ lựa chọn hình thức hoạt động phù hợp như quyên góp bằng tiền, bằng hiện vật có thể bán lấy tiền hoặc tặng đồ dùng cho HS được thụ hưởng.

Bước 5. Xác định các lực lượng tham gia hoạt động nhân đạo: Các lực lượng trong trường học: Ban giám hiệu, cán bộ, GV và HS; Các lực lượng ngoài trường học: phụ huynh HS, các tổ chức, cá nhân tiếp nhận tiền, quà, hiện vật của nhà trường tổ chức hoạt động nhân đạo.

Bước 6. Lập kế hoạch cho hoạt động nhân đạo: Kế hoạch hoạt động nhân đạo cần phải được xác định một cách cụ thể, chi tiết nội dung những việc cần làm, phương pháp tiến hành, lực lượng tham gia và thời gian tổ chức thực hiện (đính kèm phụ lục).

Bước 7. Thiết kế chi tiết hoạt động nhân đạo: Xác định rõ những nội dung công việc cụ thể phải thực hiện, lộ trình, thời gian thực hiện, yêu cầu cần đạt được của từng nội dung và phân công giao việc cụ thể cho các lực lượng tham gia.

Bước 8. Kiểm tra, điều chỉnh và hoàn thiện kế hoạch hoạt động nhân đạo: GV cần phải kiểm tra, đọc kỹ lại bản kế hoạch nhằm kịp thời phát hiện những thiếu sót cần điều chỉnh và hoàn thiện.

Bước 9. Tổ chức hoạt động nhân đạo và tổng kết rút kinh nghiệm: Ban giám hiệu nhà trường tổ chức cuộc họp để triển khai kế hoạch đến các lực lượng tham gia, phân công cụ thể cho các lực lượng tổ chức hoạt động nhân đạo; Sau khi kết thúc hoạt động nhân đạo, GV phụ trách phải lập báo cáo đánh giá một cách đầy đủ, trung thực, khách quan kết quả đạt được, những ưu điểm, khuyết điểm trong quá trình thực hiện.

2.2. Mô hình lao động công ích

Lao động công ích là hình thức lao động được

thể hiện dưới những công việc vì lợi ích của cộng đồng, không đòi hỏi sự trả công, bao gồm nghĩa vụ lao động hàng năm và nghĩa vụ lao động trong trường hợp xảy ra thiên tai, hỏa hoạn hay dịch bệnh. Lao động công ích tạo cho HS sự nhanh nhẹn, thích ứng với môi trường tự nhiên, tự tin và mạnh dạn hơn trong cuộc sống. Bên cạnh đó, lao động công ích giúp HS rèn luyện kỹ năng tự phục vụ là việc làm hết sức quan trọng, vì lao động phục vụ bản thân là một trong những kỹ năng quan trọng thúc đẩy các em hoàn thiện mình một cách tốt nhất. Nhờ lao động công ích, HS sẽ hình thành nhân cách, phẩm chất đạo đức và tính tự lập sau này.

Thiết kế mô hình lao động công ích:

Bước 1. Xác định nhu cầu tổ chức lao động công ích: Phía trước cổng trường và trong khuôn viên trường, ...có nhiều rác thải sinh hoạt, tiềm ẩn nguy cơ xảy ra các loại dịch bệnh ảnh hưởng đến sức khỏe.

Bước 2. Đặt tên cho hoạt động lao động công ích: Đặt tên với các chủ đề ngắn gọn, tạo ấn tượng đẹp và dễ nhớ, như: “Trường em không rác”, “Trường em sạch đẹp”, “Trường em xanh - sạch - đẹp”, ...

Bước 3. Xác định mục tiêu của hoạt động lao động công ích: Giúp cho HS hiểu được giá trị của lao động, từ đó biết trân trọng sức lao động và có ý thức bảo vệ môi trường, giữ gìn các công trình công cộng. Thông qua lao động công ích, HS được rèn luyện các kỹ năng cơ bản: kỹ năng hợp tác, kỹ năng tìm kiếm và xử lý thông tin, kỹ năng phát hiện và giải quyết vấn đề, kỹ năng xác định giá trị, kỹ năng đặt mục tiêu, kỹ năng lập kế hoạch...

Bước 4. Xác định nội dung và hình thức của hoạt động lao động công ích: Vệ sinh sân trường, lớp học, môi trường xung quanh nhà trường; Vệ sinh đường làng, ngõ xóm; Trồng và chăm sóc vườn hoa, cây cảnh, cây xanh; Tu sửa bàn ghế, trường lớp; Vệ sinh các công trình công cộng; Trồng và chăm sóc cây xanh nơi công cộng; Tham gia làm các sản phẩm thủ công mỹ nghệ ở địa phương; Chăm sóc, bảo vệ các di tích lịch sử, di sản văn hóa và các công trình công cộng tại địa phương...

Bước 5. Xác định các lực lượng tham gia hoạt động nhân đạo: Ban giám hiệu, cán bộ, GV, HS, phụ huynh HS; Các ngành, đoàn thể của chính quyền địa phương, các tổ chức, cá nhân khác tự nguyện tham gia.

Bước 6. Lập kế hoạch cho hoạt động lao động công ích: Xác định một cách cụ thể mục đích, yêu cầu đặt ra; nội dung, biện pháp thực hiện; có sự phân

công nhiệm vụ rõ ràng và phân bổ thời gian, địa điểm thích hợp cho các lớp, khối lớp (Đính kèm phụ lục).

Bước 7. Thiết kế chi tiết hoạt động lao động công ích: Thiết kế cho cả năm học, hoặc kì và thiết kế chi tiết theo từng tháng, từng tuần để làm cơ sở tổ chức thực hiện một cách chặt chẽ, khoa học và mang lại hiệu quả cao.

Bước 8. Kiểm tra, điều chỉnh và hoàn thiện kế hoạch hoạt động lao động công ích: GV kiểm tra, đọc kĩ lại bản kế hoạch và bản thiết kế chi tiết hoạt động lao động công ích nhằm điều chỉnh, bổ sung và hoàn thiện trước bản kế hoạch trước khi tổ chức thực hiện.

Bước 9. Tổ chức hoạt động lao động công ích và đánh giá rút kinh nghiệm: Sau mỗi đợt tổ chức hoạt động lao động công ích, GV cần phải đánh giá rút kinh nghiệm những kết quả đạt được và những hạn chế, tồn tại để thực hiện tốt hơn ở các lần tổ chức hoạt động lao động công ích sau này; tuyên dương, khen thưởng (nếu có) cá nhân, đội, nhóm có thành tích cao trong hoạt động lao động công ích.

2.3. Mô hình câu lạc bộ

Bước 1. Xác định nhu cầu tổ chức hoạt động câu lạc bộ: Trải nghiệm và học hỏi anh chị khóa trên và bạn bè đồng trang lứa, thể hiện năng lực, sở trường của bản thân và học tập những kiến thức ở các lĩnh vực mà mình chưa từng biết đến.

Bước 2. Đặt tên cho hoạt động câu lạc bộ: Gắn liền với chủ đề, mục tiêu mà câu lạc bộ muốn hướng đến, như: Câu lạc bộ tiếng Anh, câu lạc bộ bóng đá, câu lạc bộ trái tim nhân hậu...

Bước 3. Xác định mục tiêu của hoạt động câu lạc bộ: Rèn luyện bản thân, nâng cao kĩ năng, trải nghiệm các nội dung học tập để phát triển năng khiếu.

Bước 4. Xác định nội dung và hình thức của hoạt động câu lạc bộ: Các nội dung sinh hoạt của câu lạc bộ bám sát mục tiêu đề ra, theo chức năng, nhiệm vụ bao gồm các hoạt động như: sinh hoạt học thuật theo chủ đề, trao đổi phương pháp học tập, sinh hoạt ngoại khóa, sinh hoạt định kì (hàng ngày, hàng tuần, hàng tháng, quý...); Căn cứ vào nội dung, tính chất hoạt động, câu lạc bộ có các hình thức như: câu lạc bộ học thuật, câu lạc bộ năng khiếu, câu lạc bộ theo sở thích... Mô hình các câu lạc bộ học tập và hoạt động theo sở thích đang phát triển ngày càng mạnh mẽ, góp phần xây dựng “Trường học thân thiện - HS tích cực”.

Bước 5. Xác định các lực lượng tham gia hoạt động câu lạc bộ: Ban giám hiệu, cán bộ, GV và HS trong trường có cùng năng lực, sở thích và cùng chí

hướng.

Bước 6. Lập kế hoạch tổ chức hoạt động câu lạc bộ

Bước 7. Thiết kế chi tiết tổ chức hoạt động câu lạc bộ: thiết kế chi tiết từng hoạt động thường xuyên hoặc định kì nhằm mang lại hiệu quả cao trong các buổi sinh hoạt của câu lạc bộ.

Bước 8. Kiểm tra, điều chỉnh và hoàn thiện kế hoạch tổ chức hoạt động câu lạc bộ: GV kiểm tra, đọc kĩ lại bản kế hoạch và bản thiết kế chi tiết kế hoạch tổ chức hoạt động câu lạc bộ nhằm hoàn thiện trước khi tổ chức thực hiện kế hoạch đề ra.

Bước 9. Tổ chức hoạt động câu lạc bộ và đánh giá rút kinh nghiệm: GV hoặc chủ nhiệm câu lạc bộ tổ chức hoạt động câu lạc bộ theo quy chế đã được các thành viên trong câu lạc bộ biểu quyết thông qua. Sau mỗi buổi sinh hoạt hoặc định kì hàng tuần, hàng tháng, quý... tổ chức họp đánh giá rút kinh nghiệm để hoạt động của câu lạc bộ ngày càng đi vào nề nếp, hoạt động hiệu quả hơn.

3. Kết luận

CTGDPT 2018 xác định HĐTN cho HS TH là hoạt động giáo dục bắt buộc, do GV định hướng, thiết kế và hướng dẫn thực hiện nhằm giúp HS TH trải nghiệm thực tiễn đời sống phù hợp với lứa tuổi, từ đó phát triển phẩm chất và năng lực cá nhân. Thông qua HĐTN, HS TH có cơ hội trải nghiệm thực tiễn, được bày tỏ quan điểm, ý tưởng sáng tạo của mình, góp phần hoàn thiện phẩm chất, nhân cách. Bài viết đã thiết kế 3 mô hình tổ chức HĐTN cho HS ở các trường TH công lập trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh theo quy trình 9 bước, gồm: mô hình hoạt động nhân đạo, mô hình lao động công ích, mô hình câu lạc bộ. Các mô hình này là phù hợp với CTGDPT 2018, mang tính khả thi cao, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả tổ chức HĐTN cho HS TH trên địa bàn.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm ban hành theo thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo*, Hà Nội.

2. Đinh Thị Kim Thoa và cộng sự (2021), *Hướng dẫn tổ chức hoạt động trải nghiệm tiểu học theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018*, NXB Đại học Sư phạm.

3. Nguyễn Hữu Tâm và cộng sự (2018), *Cùng em hoạt động trải nghiệm* (lớp 1, 2, 3, 4, 5), NXB Giáo dục Việt Nam.